

Cinsel kimliklere özgürlük



HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bunca 'önemli' konu içinde kimselerin gözüne çarpmamıştır. Radikal'in 23 Mart 1997 günlü nüshasındaki haber şuydu: "Transseksüel

Demet'e Ödül: Demet Demir, Uluslararası Gay ve Lezbiyen İnsan Hakları Komisyonu'nun her yıl cinsel kimlik yüzünden baskı gören ve bunun için mücadele edenlere verdiği Felipa de Souza Ödülü sahibi oldu." Hatice Meryem'in haberinin kendisinden daha önemlisi son cümlesiydi: "Demet, ödülünü 2 Haziran'da New York'ta alacak. Tabii pasaport verirlerse..."

Cinsel kimliği konusunda kişisel bir seçim yapmış Demir'in başına gelenler insana ürperti veriyor. Şöyle bir özetlenecek olursa, hadiseyi iki noktada toparlamak mümkün: Demir, cinsel tercihi nedeniyle 'sol' siyasal kesimden, üstelik de 'eylemci' olduğu halde görüşlerinden ötürü tutuklanmasına karşın dışlanıyor. İkincisi, bu kez devlet, cinsel kimlik seçiminden ötürü Demir'e dış biliyor ve hıncını da onu aylarca mahkeme bile etmeksizin 'içeride' tutarak alıyor. Ve nihayet Demir bugün pasaport alıp alamayacağını bilmiyor...

Bu, iki şeyin göstergesidir. İlki, Türkiye'de çok uzun yıllar, belki bugün de solun belli bir kesimi 'püriten' bir ahlak anlayışında devletten daha geride, sağdan daha da tutucu olmuştur. İkincisi, devlet, eğer Bülent Ersoy olgusu da anımsanacak olursa, bu konularda kendi merkezi otoritesini sonuna kadar kullanmakta kararlıdır.

Aslında her iki kesimin de böyle bir noktada buluşmasına şaşmamak gerekir. Devlet, modernist bir mantıkla kurulduğunda ve karşısında yer alan kesimi hakları olan, kendisiyle eşit bireyler değil de haklarını bile kullanamayan bir tür modern kullar olarak gördüğü sürece onların cinsel tercihleri ve kimlikleri konusunda da karar verecektir.

Bu, aydınlanma sonrasının kurduğu devletin yukardan denetim mekanizmasını işletmesinin ve yurttaşlarını kurumsal olarak denetlemesinin ana yoludur. Okulun, hastanenin, hapisanenin olduğu gibi cinselliğin ve ahlakın da bir kurum olarak görüldüğü bu modelde böyle bir yapı demokrasi anlayışını da etkileyerek belirlemektedir.

Foucault'nun zihnin, 'zevkin' ve bedeninin bu denetimden payına düşeni nasıl aldığını gösteren çalışmaları bu irdelemenin en önemli dönemeçleri olarak ortadadır. Sol da katı, dogmatik, devletçi yapısı içinde bu anlayışın bir parçası olarak gelişmiştir. 80 öncesi okullarda kız erkek ilişkilerini denetlemeye çalışan örgütlerin varlığı herhalde hala belleklerde dir.

Oysa, günümüz toplumlarında demokrasinin gelişimi doğrudan bu yapının parçalanmasıyla ilgili bir sorun diye görülmektedir. Artık, kimlik, cemaat seçimi, kurumsal yapıyı tercih edip etmeme özgürlüğünü yaşamayan bir yurttaşlar topluluğunun oluşturduğu devletin demokratik özelliğinden söz açılmamaktadır. Bu anlayış, çoğulculuğun zorunlu bir sonucudur. Yanı sıra 'ben' merkezli, 'öteki'ni dışlayan bir yaklaşımın ortadan kaldırılması da ancak böylesi bir yönelime bağlıdır.

Böyle bir tercih, iki şeyi beraberinde getirecektir. İlkin, cinsel, dinsel, ırksal, zihinsel, bedensel kimliğini seçebilen bireyin devlet karşısında özgürleşimini sağlayacak, ardından da demokrasiyi erişilmez, ulaşılmaz ve uygulanmaz yekpare bir bütün olmaktan çıkaracaktır. 'Makro' bir demokrasi anlayışından 'mikro' demokrasilerin gerçekleştirildiği ve 'büyük' demokrasiyi kurduğu bir yapıya geçilecektir. Demokrasi yurttaş denetleyen değil, yurttaşın yaşamında kullandığı bir olguya dönüşecektir.

Dünya, yeni bir solu, yeni bir demokrasiyi buradan bakarak tanımlamaktadır. Ahlakı, herkesin konulmuş kurallara uyması olarak gören ve öylece de ikiyüzlülüğü, ikicinsellikliliği, ikikimlikliliği zorunlu kılan Türkiye devleti ahlak anlayışının da herhalde bunlardan öğreneceği çok şey vardır.

Anlaşılan, Demet Demir devlete değil, devlet ona muhtaçtır!